

- Ḍāçāēōāy nēñōāīā āḍāīīāōē-āñēē īāīīçīā-īūō nēīāīēçīāīēōāēū-īūō āōōēēñīā, ò.ā. īāēī āōōēēñ āūḍāæāāō īāēī āḍāīīāōē-āñēēē
- Īōñōōñōāēā Ḍāçēē-īūō īāḍāāēāīāōē-āñēēō ēēāññīā ā ḍāīēāō īāīīāī nēīāīēçīāīēōāēūīīāī òēīā – ā īōēē-ēā īò ôēāēōēāīūō
- Īōñōōñōāēā çīā-ēīūō ÷āḍāīīāāīēē ā īñīāāō, ÷āōēāy ôīīāōē-āñēāy īāōñēīāēāīīñōū ēñīēūçīāāīēy āēēīīḍōīā.

Ōī āñōū, ē īñīāā ā nōḍīāīī īḍyāēā īḍēñīāāēīyḗōñy īāīīçīā-īūā āōōēēñū, āḍāīēōū īīḍōāī īò-āōēēāū, ôīīāōē-āñēēā ēçīāīāīēy īā nō ēīēē-āñōāīī īāæīīḍ-ōāī-īūō nāīāōē, ā īīāæāñōāī āḍāīīāōē-āñēē īāīīçīā-īūō āōōēēñīā āāāāō ē ôīīō, ÷ōī, īāīḍēīāḍ, īāḍāāēāīā ēīāīē āīāēēçāōīḍ īāyçāī ó-ēōūāāōū.

4. Īñīāīūā ēñīīāīōū īīḍōīēīāē-āñēīāī āīāēēçāōīḍā

- nēīāāḍū yçūēā (nēīāāḍū īñīā, ó-ēōūāāḗpūēē ÷āḍāīīāāīēy);
- īīāāēū nēīāīōīḍīū, īḍēāīōēḍīāāīāy īā āāōīīāōē-āñēēē āīāēēç yçūēā ē īīēḍāḗuāyñy īā nīīōāāōñōāōḗuāā āḍāīīāōē-āñēēīā īīēñāē
- īāāīḍ ôīīāōē-āñēēō īḍāāēē, īāḍāīē-ēāāḗpūēō āūāīḍ āēēīīḍōīā.

4.1. Nēīāāḍū īñīā

Nēīāāḍū īñīā īḍāāñōāāēyāō nīāīē ḍāçīā-āīīōḗ āāçō āāīūō, nīāāḍæāuōḗ nēīāā ā īā-āēūīē ôīḍīā (ēāīū) ē īā āīññōāīīāēīūā ēç īā ēīīḍō òāēñōīāīāī òāēēā nēīāāḍy ā StarLing ē īīyōāīīā nīçāāīēā īā āāī īñīāā īīāīōḍīāīāāīē ēāēñēēī-āḍāīīāōē-āñēēē āāçū āāīūō òāēāññēīāī yçūēā.

4.2 Īīāāēū òāēāññēēē nēīāīōīḍīū

Āēāīḍēōī āāōīīāōē-āñēēē īīḍōīēīāē-āñēēē ḍāçīāōēē īīēḍāāōñy īā ôīḍīāēūīōḗ īāḗēīī-īḍēāīōēḍīāāīōḗ īīāāēū òāēāññēēē nēīāīōīḍīū

Īḍē īñōḍīāīēē īīāāēē īū ēñīēūçīāāēē òāēāññēēā āḍāīīāōēēē Āāñēāēīāā [1953], [ĀŌB 1975], āīīēīāīūā īāēīōīḍīūē ēīñōḍōīāōāē [Gleason 1955], [Īāēūōāā 2004], [Āīēīāēī, Ōḍāēīāñēēē 1975], [Ḍāāçēī, Ḧēāāḗāā 1969].

Ā ḍāīēāō īāḗāē īīāāēē nēīāīōīḍīā īḍāāñōāāēyāō nīāīē īñīāāō, ē ēīōīḍīē ā òēēñēḍīāāīīē īīñēāāīāāōāēūīīñōē īḍēñīāāēīyḗōñy nēīāī

Īīḍōīēīāē-āñēāy ḍāçīāōēā nīāāḍæēō ēīōīḍīāōēḗ ī nēīāīēç-īāīēōāēūīūō, īī īā ī nēīāīāḍāçīāāōāēūīūō īḍēçīāēāō ēāēñāīū. Ō.ā. īāḍō òōīēōēḗ ē çāīēñāīū ā nēīāāḍā īñīā. Īāīḍēīāḍ, ā nēīāā īāēūō-ūēāḍōūāñōū£ ‘īāḗēō ḍūāāēīā’; nēīāīāḍāçīāāōāēūīūī y

‘đúáá’ íò ìàèúò ‘đúáá’), íí ðàññíàòðèáááòñý èàè ÷àñòù ìñííáú è íá ó÷èòúáááòñý ìðè ìđò. àíàèèçá.

ìàèúò÷ú-èàđ-úáúñ-òú£

đúááè-PI-Poss.1pl.-Gen

Áèý ìñòđíáíèý áñáò áííóñòèìúò óáíí÷áè àòòèèñíá èç íííæáñòáá ñèóæááíúò ìđòáí òàèàññéíáí ýçúèà áúè áúááéáí íááíđ ñéíáí-èç àòòèèñó è ááí àèèìíđòáì ìðèíèñáíí áđàììàòè÷á-ñéíá çíá÷áíèá (íáíđ., èàđ/èáđ/íáđ/íáđ/ òàđ/òáđ – àòò. íí. ÷èñèà, àà/áá/òà/

íèæá ìðèááááíú èèøú ìáđáúá ñòđíèè ááçú àòòèèñíá á èà÷áñòáá èèèñòđàòèè ìíááèè òàèàññéíé ñéíáíòíđìú (ñì. òàáè. 1).

4.3. Í áúááéáíèè ñéíáíèçíáíèòáèúíúò èèàññíá á òàèàññéíé ìđòíèíáèè

Nĩáèàñíí ñéíæèáðáéñý á àèòàèñòèèá áđàììàòè÷áñéíé òđááèòèè ([Áàñéáéíá 1953], [ÁÕß 1975]) á òàèàññéíí ýçúèá áúááéýòñý (÷áñòèòú, ìñéáéíáè, ñíççú è ò.í.). Íáíáéí áàæá á áúááíàçááíúò èñòí÷íèèáò óèàçúáááòñý, ÷òí àèòááđáíòèàòèý ìáæáò áđàììàòè è ñéáá.]: ñéíáí ìíæáò òđàèòíáàòúñý èàè ñóúáñòáèòáèúííá, ìðèèááàòáèúííá èèè íáđá÷èá á çàáèñéìíñòè ìò ááí ñéíòàèñè÷áñéíé ò ìíæáò áúííéíýòú á ìðááéíæáíèè èðáóp òóíèòèð: óèó"à ìđúí ìèđ ‘ñòàđðáíò ìáñòí òñòóíè’.

Á ìđíòáññá ðááíòú íáà àèáíðèòìì ìđò. ðàçíáòèè ñòáííáèòñý ì÷áèéíá çúáéíñòú áđáíèò ìáæáò ñéíáíèçí. èèàññáèè íá òíèúéí á ìđá

Èìý á Òß ìðèñíááèíýáò áèááíèúíúá ìíèàçàòáèè: èçíáíýáòñý ìí èèòáì, ìðéíèìáý á çàáèñéìíñòè ìò ñéíòàèñè÷áñéèò òóíèòèè 2 èìííèá òóèè’; ìèìÉ àè"áí-úì ‘ííá áçýòèá’; -úì – àòò. ìðéíááè. 1 è. áá.÷.) è èèòá (á ñíñòááá èìáíííá ñéàçóáííáí – àòò. 1 è. íí.÷.).

Ìðèèááàòáèúííá á àòðèáóòèáííè òóíèòèè ìííáááò á èèàññ íáèçíáíýáìúò (òáñ òóðàèáđ ‘èáíáííúá áííá’), à áóáó÷è à

Á òí æá áđáíý òàèàññéèá áèááíèú, èàè è áèááíèú á áíèúèéíñòáá ýçúèíá áđóáèò áđóíí, èìáò òíđìú, ìðéíèìáòúèá èìáííúá ìíèàçàò òíđì ìðááñòááéýáò ñíáíé òá æá ìðè÷áñòèý ñ ìíèàçàòáèýìè èèòá, òáìè æá, ÷òí ìðè èìáííí ñéàçóáíì. Ñđ. òàèæá ò.í. «àèòáéñèèèè

òàèáè òí"úí-úì ñáđáí-áèá-ì÷áòèáí-íáđ-íí ÷ííòòú-í ìèđ-áÉáđ

èàè ðááíòàòú-Conv1 ó÷èòúñý (Refl)-Distr-Form-Prs.Pt-PI-Poss3-Acc áíáíðèòú-Nonv1 ààòú-Imp.2pl

Đàññèàæèòá, èàè ííè ðááíòáòò, ó÷áòñý? áóéá. «Đàññèàæèòá ó÷áèòñý-èò ðááíòáò» [Ìàèüóáá 2004].

Òàèèè íáđáçíì, ñéíáá, òðááèòèííí ìòííñèìúá è ðàçíúì ÷áñòýì đá÷è – èìáíáì è áèááíèàì, – ìíáóò ìðéíèìáòú àòòèèñú ìá ñéíáíèçíáíèòáèúíííò èèàññ.

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

R

(S)

Distr

Form

Emph

Perf / Prosp

Dur

Neg

Tense (Pres

Past,

Future,

Conv), Mood

Irr

Comit

Num (PI)

Poss

APos

Case

Attr

Emph

Person (1, 2)

Adv

Simple declension

Possessive declension

1.

…

“ēà

…

ûï

…

äàà

…

ûáûñ

…

÷à

…

áà …

Pres ÷à …

-ûõ …

ëû“ …

ëàð …

Óñéíáíúá íáíçíá÷áíèÿ

R(S) – éíðáíú èèè íñííáá. Íñííáá áéèþ÷ááò éíðáíú ñí ñéíáííáðàçíáàòáéúíúìè ïíèàçàòáéÿìè, ïðèñóòñòáópùéé á ñéíááðá á èá èðèòáðèáì ááí áéèþ÷áíèÿ á ðàçðÿä ñéíáííáðàçíáàòáéúíúõ.

Distr – äèñòðèáóòèä, íáíçíá÷ááò ííæáñòááííñòù ñóáúáèòà èèè íáúáèòà äáéñòáéÿ; ïíæáò òàéæá áúðàæàòù ííáíéðàòíí

Form – ôíðííáðàçópùéé àðòèèñ

Emph – ÿìòàòè÷áñéàÿ ÷áñòèòà

Perf/Prosp – íáðáòèòèä (çáááðøáííñòù, çàéíí÷áííñòù), ïðíñíáèòèä (ñíñòíÿíèä, ïðááøáñòáópùáá äáéñòáèþ)

Dur – äóðàòèä (äèèòáéúííñòù äáéñòáéÿ)

Neg – îðèèòáíèä

Tense, Mood – áðáíÿ, íáèèííáíèä

Pres – íàñòíÿúáá áðáíÿ

Past – ïðíðááðáá áðáíÿ

Future – áóáóúáá áðáíÿ

Conv – äááíðè÷áñòèä

Irr – èððááèèñ (äèííòáòè÷áííñòù)

Comit – éíèèòáòèä, ïíèàçàòáéü ñíáíáñòííñòè.

Num (Sg, Pl, Dual) – ÷èñèí

Poss – ìðéíàääéáæíñòù

APos – ìíèàçàòáëù ìññáññéáííáí ìðéèääàòáëüííáí. Íññéá ÿòíáí àòòèèñá ñóáíñòáíèòá ìðéíèíàáò àòòèèñù ìàááæáé èç ìññáññ

Case – ìàááæ

Simple declension – íááíð ìàááæíúò àòòèèñíá ìðíñòíáí ñééííáíéá

Possessive declension – íááíð ìàááæíúò àòòèèñíá ìðéòÿæàòáëüííáí ñééííáíéÿ (ìññéá ìíèàçàòáëÿ ìðéíàääéáæíñòé)

Gen – ááíáòèá (ðíáèòáëüíúé ìàááæ)

Attr – àòðéáóòèáíúé ìíèàçàòáëù

Adv – ìíèàçàòáëù ìáðá-èÿ

Person – èèòí

5. Óííáòè-áñééá çáéíííáðííñòè, ðáéáááíóíúá äéÿ ìððóíéíáè-áñéíé ðàçíáòèè[6]

Íèæá ìðéáíáèòñÿ èèøù íáñéíèüèí ìñííáíúò ìðááèè.

1. Áæííé óííáòè-áñéíé çáéíííáðííñòè ã ðáèàññéí ÿáéÿáòñÿ ñéíáàðíííéçí, ááéñòáòòèé á áíèüøéíñòáá áááèòèíàòèáíúò ÿçúè

Á ðáèàññéí ÿçúèá áñá áèàñíúá ñéíáà óííáíáéáíú ì ðÿáó ìáðáííó áèàñíííó éíðíÿ è ìíáóò áúòù èéáí çááíáðÿáíúè (à, ú, ó, í), èéáí ìá è, á ìðé ìáðááíèò): òàðáò-òàð-úáúñ-òà ‘á ìáøèò áèàçàò’; èèðáè-òáí-ááÉáð ‘íí ááèàí’;

2. Áññèíèèÿòèÿ ñíáèàñíúò (ìññéá áéóòèò – áéóòèá, ìññéá çáííèèò – çáííèéá). Íðíáðáññéáíáÿ áññèíèèÿòèÿ (óííáíáéá çáòéíá è/í/ò á àò-òèèñáò ìí.-. (ñí. òááé. 2);

3. Íçáíí-áíéá áéóòèò ñíáèàñíúò è, ò, ñ, ì, ò á éíòáðáíéáèüííé ìíçèòèè: àò ‘èÿ’ – ááù ‘ááí èÿ’; ñáçúí ‘ííé áíèí’; òáí ‘íáòíáèòù’ – òááúè- ‘áúòù íáéááííúí; íáéòèñù’;

4. Áúíáááíéá nĩáéàñííáí á èíòáðáíéàèúííé ïçèòèè: ñó“ ‘áíáà’ – ñóó (< ñó“ó” ‘ááí áíáà’; èöã ‘‘ááí íáñíí’’ (< èöáí); ÷³è³ƒ +-i > ÷³èèè ‘íçã’; òàí + -úí > òààí;

5. Áúíáááíéá óçèèð áéàñíúó (ó, ú, i) íííáíñéíæíúó ïñííá á ïçèòèè íáæáó nĩáé. ð–í, è–í, é–í íáðáá àòð. ïðèíáá ‘ááí ííñ’;

Nĩíááðííèçí è àññèíèèÿöèÿ ïðáááèÿðò ïðááèèá áúáíðá àèèííððíá; ïññéá òíáí èàè ñéíáíòíðíà ñèíííííááíá, íá áðáíèòàð ïððòáí íá÷-

Íðèðáÿñú íá áúðáííèñáííúá çàéíííáðííñòè, íú ñòíðíóèèðíááèè ïðááèèá íáíèð òèíá áèÿ ïññéááòðúááí èð ïðèíáíáíèÿ ïðè ááòííàðè÷-áñ

Íðááèèá íáðáíé áðòííú – ïðááèèá áúáíðá íáííáí èç íáñéíèüèèð òííáðè÷-áñèèð ááðèáíòíá àòðèèñá – íáíáúàðò ááííúá

Áíáèíáè÷-íúá ïðááèèá ñòíðíóèèðíááíú áèÿ áñáð àèèííððíá òàèàññèèð ñéíáíèçíáíèðáèüíúð àòðèèñíá, áúááèáííúð á òàáè. 1.

Íðááèèá àòíðíé áðòííú – ïíááðòííñòíúá – ïññéñúáàðò íáðáíèçí ááèñòáèÿ áíóððáííèð ñáíáðè, íáíðèíáð:

- íçáíí÷-áíéá áèóðèð á èíòáðáíéàèüííé ïçèòèè (àò + ú > àáú);
- áúíáááíéá nĩáéàñííáí á èíòáðáíéàèüííé ïçèòèè è ñòÿæáíéá ááóð íáðáíèÿáðèð ááí áéàñíúó á íáèí áíèáèé (ðáðáð + úí > òáðáàí)
- áúíáááíéá nĩáéàñííáí -, -á, -É ïðè ñò÷-áíèè íáñéíèüèèð ñíáéàñíúó (ñó“+“-à > ñó“-à, èöã+“-á > èöã-á);
- áúíáááíéá óçèèð áéàñíúó (ó, ú, i) íííáíñéíæíúó ïñííá íá ñíáéàñíóð íá-ðáá àòð. ïðèíááèáæííñòè -ú, -i (íóðóí ‘íí’; ’

Á íáñòíÿúáí áèáá ííááèü òàèàññéíé ñéíáíòíðíú è ïðááèíæáííúá ïðááèèá áúáíðá è òííáðè÷-áñèèð ïðáíáðáçíááíéé àèèííððíá áíèæíúð ðááíðú.

Òàáèèòà 2

Íðááèèá áúáíðá àòðèèñíá ííæáñòááííáí ÷-èñéá

Óĩíáòè÷ãñééá ñáíéñòáá íðããøãñòáópùááí ýéáíáíòà ñéĩáíòĩðĩũ

Plur

1.

à) Â ýéáíáíòãð, íðããøãñòáópùèð àðòèèñó, ìñéááíéé èç ãéãñĩíũð çãáíáðýãáí (à, ù, î, ó) & á) íðããøãñòáópùéé ýéáíáíò íèáí÷è-

ëãð

(òã"-ëãð)

2.

à) Â ýéáíáíòãð, íðããøãñòáópùèð àðòèèñó, ìñéááíéé èç ãéãñĩíũð íãðãáíáðýãáí (-ã, -è, -í, ò, ñ) & á) íðããøãñòáópùéé ýéáíáíò íèáí÷è-

ëãð

(èíçí-ëãð)

3.

à) Â ýéáíáíòãð, íðããøãñòáópùèð àðòèèñó, ìñéááíéé èç ãéãñĩíũð çããáíáðýãáí (à, ù, î, ó) & á) íðããøãñòáópùéé ýéáíáíò íèáí÷è-
á, â, ä, æ, ç á çãèíòãíãáíèýð èç ðóññéíãí)

òàð

(õóñ-òàð, çàáíã-òàð)

4.

à) Á ýẽáíáíòàð, ìðããøãñòáópùèõ àðòèèñó, ìñẽááíèé èç ãèãñíúõ ìðããíáðÿááí (-ã, -è, -í, ò, ñ) & á) ìðããøãñòáópùèé ýẽáíáíò çãííèéé á, â, ä, æ, ç á çàèìñòáííãáíèÿõ èç ðóññèíãí)

òãð

(òñè-òãð)

5.

à) Á ýẽáíáíòàð, ìðããøãñòáópùèõ àðòèèñó, ìñẽááíèé èç ãèãñíúõ çãáíáðÿááí (à, ù, î, ó) & á) ìðããøãñòáópùèé ýẽáíáíò ìèáí-è

íàð

(õóí-íàð)

6.

à) Á ýẽáíáíòàð, ìðããøãñòáópùèõ àðòèèñó, ìñẽááíèé ãèãñíúõ ìðããíáðÿááí (-ã, -è, -í, ò, ñ) & á) ìðããøãñòáópùèé ýẽáíáíò ìè

íãð

(èñí-íãð)

Έεòàòàòòòà

Άαηέαέηά

1953 – Õàèàηηέη-δóηηέέε ηέηάαδύ / Ίηά δάα. Í.Á.Áαηέαέηάα, η ίδèéíæáíèàì
ãðàììàòè÷-áηέηáí î÷-ãðèà òàèàηηέηáí γçúèà Í.Á.Áαηέαέηάα. Ì., 1953. Ν. 361–485.

Áηέηαέí, Õðàéíáηέέε 1975 – Áηέηαέí Á.Ì., Õðàéíáηέέε Á.Ν. Õèηέηαέγ
ìððíèíæ÷-áηέèò èèàηηèòèèáòèè áèááηέα (íà ìàòáðèàèá ááæðòèíà-òèáíúò γçúèíá) //
Õèηέηαέγ ãðàììàòè÷-áηέèò èàòááηέè: ìáηáíèíá-ηέèá ÷òáíèγ. Ì.: Ìáóéá.

ΆÕß 1975 – Άðàììàòèèà òàèàηηέηáí γçúèà / Ίηά δάα. Í.Á.Áαηέαέηάα. Ì.,
1975.

Έðúèíá 2008 – Έðúèíá Ν.Á.

Νòðàòááèè ìðèíáíáíèγ èíòááðèðíááííé èíðíðìàòèíííé ηðááú StarLing á èíðíòííé
èèíááèηòèèè è á èíìüðòáðííé èáèηέéíáðàòèè // Orientalia et classica. Õðóáú
Έηηèòèòòà áíηóí-íúò èóéúòòð è áíòè-íηòè. Áúíòη XIX. Áηέáèòú èíìáðàòèáèηòèè. 3. Ì.,
ÐÁÁÓ, 2008. Ν. 649–668.

Έðúèíá 2011 – Έðúèíá Ν.Á.

Έηηέüçíááíèá ηèηòáíú StarLing ìðè ηíçááíèè ìððíèíæ÷-áηέè áííòèðíááííáí
èíðíòíá ηíáðáìáííáí ìííáíèüηέíáí γçúèà. – ìá
ìðááàò ðóèíèèè.

Ëÿøááηéàÿ è äð. 2005 – Ëÿøááηéàÿ Í.Í.,

Ìèóíáÿí Á.Á., Νè÷-èíááá Á.Á. Í ìððíèíæ÷-áηέèì ηòáíááðòá ìáòèíáèüííáí èíðíòíá
ðóηηέíáí γçúèà // ìáòèíáèüíúé èíðíòí ðóηηέíáí γçúèà:
2003-2005. Ðáçòèüòàòú è ìáðñíáèòèèáú. — Ì., 2005. 111—135.

Ìàèüòááà 2004 – ìàèüòááà

Á.Ν. Νòðóèòòðà áèááíèüíé
ηέíáíòíðìú á ηáááèηέíí àèàèáèòá òàèàηηέíáí γçúèà (áíáíð η. Èàçáíáèá). Ì.,
2004.

Ìèóíáÿí Á. Á. Çà÷-àì íóæáí ìáòèíáèüíúé

èíðíòí ðóηηέíáí γçúèà? Ìáðíðìáèüííá áááááèá // ìáòèíáèüíúé èíðíòí ðóηηέíáí γçúèà:
2003—2005. Ì.: Èíáðèè, 2005, 6–20.

Ðááçèí, Þèáàøááà 1969 – Ðááçèí È.È., Þèáàøááà Á.Á.

Άðàììàòèèá ìðÿáèíá è áá èηíηèüçíááíèá.// Áíðíòíú γçúèíçíáíèγ, 11. η. 42–56.

Νèðáçèòàèíá Ç.Á. Áèáíðèòèè÷-áηέáÿ ãðàììàòèèá ηέíáíèçíáíáíèγ áàøèèðñíáí γçúèà / <http://mfbl.ru/bashdb/algram/algram.htm>

ÕÐÑ 2006 – Áíèüòíé òàèàηηέη-δóηηέέε ηέηάαδύ / Ίηά δάα. Í.Á.Νóáðàèíáíé.

Ííáíηέáèðñè, «Ìáóéá», 2006.

Available Morphological Analyzer for Turkish / <http://www.let.rug.nl/coltekin/papers/coltekin-irec2010.pdf>; <http://www.let.rug.nl/coltekin/trmorph/>

Gleason 1955 – Gleason, H. Introduction to descriptive linguistics. New York, 1955.

[1] Íĩäðíáíá ñì. <http://corpling-ran.ru/n3.html>

[2] Ääëää – Òß.

[3] Íá ìòíñèòáëüíñèè áúääéáíëý ÷àñòáé ðá÷è á òàèàññèíì ñì. íèæá.

[4] Íĩäðíáíá ñì. <http://starling.rinet.ru/program>

[5] Çà íááíñòàòèíì íáñòà çääñü ìðèáíäýòñý òíëüêí ááðóíéá ñòðíèè òàáèèòú.

[6] Çääñü ðàññíàòðèáàðòñý òíëüêí òá çàêíííáðííñèè, êíòíòúá ìðíýäëýðòñý ìðóíáðàòè÷áñèè, ò.é. ìðòíèíáè÷áñèèé áíáèèçàòíð ðá